

ment cascun mes» a. 1423 (*BABL* xix, 169); «lexar traure --- tant forment com mester haja --- fins en lo nombre de trey mlia *salmes*» a. 1402 (Rubio Vela, *Epist. Val.*, 207.15).

Per al pall. «*salmes*: maderas que se ponen sobre los animales ---»,¹ veg. *SAMUGA. Salmer. Salmetes*.

DERIV.: *Somada* 'càrrega d'un animal' avui és mot bastant antiquat en cat. central, del tot almenys en l'ús barceloní. Antigament fou general i molt usat: «duas *somatas salis*» ja l'a. 986 (*InuLC*). Literàriament el tenim ja en Lluïl: «a la un ase posava gran *somada*, e al altre poca, e aquell qui portava gran feix feya anar tost, e aquell qui portava poc feix feya anar spau», *Merav.* (*NCL* III, 43).

Des del S. XI en tenim molta documentació pertot: «migera una ordeï et *somatas* duas vendimie» a. 1150, en la rodalia barcelonina (*Cart. de St. Cugat* III, p. 163). En el Ross.: «7 *somatas sine ullo engan*» a. 1075, i en pergamins originals: «unam *somadam* de vendemia» a. 1193, «30 *somadas dare* --- de fimo ---» a. 1195.

Allà, però, predomina la variant *saumada* en les 11 cites que l'*InuLC* n'aplega del S. XIV (fins a *saumada*, Vinçà, a. 1376), si bé també s'escau que totes dues apareguin en un mateix doc.: «2 drs. per *saumada* --- per *somada* ---» en un doc. de 1310 del cartulari de Tuïr; *saumada* (veg. *BROC*) a. 1284, *RLR* IV, 376; «si home que sia de la terra de Cerdanya, sol que no sie stadant de Pugercdà, la porta per vendre a die de marcat --- deu pagar exament --- per cascuna *somada*, 1 dr.» 1288 (*RLR* IV, 504); «de qualibet *saumata* de lenya que aportetur ab hominibus forensibus, unum troceum vel unam asclam» mj. S. XIII (còp. de 1295, *RLR* IV, 368); «ut puta, una *saumada* bladij, ligna, pulli ---», *Cart. de Vfr. de Conflent* (a. 1324), f° 20; «unam tinam fusti (de 80 *saumatis*), ab son parestage ---» a. 1363; «una *somada* de lagostins vius» a. 1383, i altres de *somada* de rodor 1399, *somades d'erba*, a. 1415 (*InuLC*, s. v. *escaler. llagosta* i veg. les cites a *ROLDOR* i a *RAMBLA*).

No escassegen tampoc els dels antics bisbats de Vic i Urgell: «fa 2 pareyls de galines e una *somada* de venema» (repetidament) en el Capbreu de Besora de Cardener, c. l'a. 1200 (llegit a l'arxiu de Solsona, 1964); «una *somada* de sal» cap a la mateixa zona, a. 1258 (*BCEC* 1908, 117); «septem *saumatis* de roudor» Vic, a. 1261 (*CaCandi, MiscHiCat.* II, 411); «un vexel en havia entorn de 6 *somades* de vin prim» SdUrg., a. 1400 (*BABL* VI, 477). Els Monjos de StCugat l'usaven en el sentit d'«ejaculació» per traduir una obscenitat de Boccaccio: «tu speraves descarregar la *somada* a altre e volies venir ab altre cavaller a la batalla», *Decam.* III, § 6, 187.7 (trad. «aspettavi di scaricar le *some* altre», ed. 1961, 199.25). No hi ha raó per creure que designés un cantir o gerra, com suposa G. Schib, en StVicentF (*Vocab.*): «una cistella plena o un cove o suro o *somada* de fruyta»: deu ser l'acc. corrent de 'càrrega que es transporta d'una mercaderia o altre producte' (com a molt podríem suposar 'rotllo de suro usat a manera de cove', i potser

no cal).

Avui el mot resta ben viu a ies Illes, no sé si enlloc més, per bé que Lab. en dona una acc. especial pene-desença: «mesura de pisa de Vilafranca, cada una de dos barrils» (*nisa* err. tip.): «--- Amb tant mala anyada --- mala veremada --- hem tenguda --- encara és una sort, enguany, e' entén, que s'haja fet tan amunt el cup, de trecentes y pico de *somades*; dins els altres no n'hi han posada gens ni mica de verema --- no s'en poden avenir de que faltin devers cent *somades* per arribar an el canyís», JnRosselló (*Manyoc*, p. 142); «a Menorca, la llenya, princ. de pi, se ven a *sumades*; la s. són tres quintars de llenya verda: la carga o viatge d'una bèstia, també la de carbó, però el carbó no es ven a *sumades*, sinó a cargues», *CostManc.* I, 160, § 649; «Valga'm Déu, que no m'agrada / ses dñes quan fan rollet: elles rallen de secret: / colqu'u s'endú sa *somada!*», cobra mall.; acc. generalitzada de 'càrrega': «*somada* qui plau no pesa» dita proverbial mall. (*DFgra.*); eiv. «*sumada*: carga de una caballeria», PzCabr.

Somadal adj. aplicat a coses que tenen una somada de pes o de cabuda: «un barral *saumadal*, 7 bótas vinarías ---» a. 1307 (*RLR* IV, 377); «un cofrum *saumadal* --- 2 cofrum ferratum s., --- 1 cofrum pintat s. --- 3 cofres *saumadals*» a. 1363 (*InuLC*); «--- fila *sumadal* ---» a. 1405 (*RLR* XVI, 20, veg. *FILA*); «pedres *soumadals*» a. 1413 *DAG.*; *BDC* XX, 236. *Somader* mall. (*DAG.*); *somater*, *somatejar*. *Somadís*, hapax: «s. o olleta: pultarius, pultarium», Busa-N. *Somatge* (*saum-*), S. XIV: en la Cròn. del Cerimoniós, parlant de Jaume de Mallorca: «venç a Perpenyà lo seu *saumatge* ab totes ses robes» (235). + *Assomar* 'carregar, o deixar a punt de carregar': «hom o dona --- que prenguen llenya que sia aplegada ni sia *assomada* en tancha de vinya ni sembrat, ni perxell de parras o vinyas, pach ---», doc. de 1752, en la monografia de Daniel Recasens, sobre *La Secuita* (p. 72, ms.).

Somer, *somera*. Antigament s'aplicà a bèsties equines de càrrega de qualsevol espècie animal, després es tendí a restringir-ho a l'espècie asinina; i, quedant *somer* antiquat, ha restat *somera*, vigent a tot arreu, com a nom de la femella de l'ase. *Somer* apareix en la forma moderna del mot en un doc. d'Urgell, de 1026 (*BABL* VI, 341). I *soniera* el 1035: «remaneat --- de alio meo avere --- in bestias maiores vel minores, exceptus ipsa *somera* maiore, ipsa tercia parte pro anima mea, in ecclesiis --- vel in luminaria sancta» testament d'un Seniofred, d'Urgellet o Osona (en còpia del S. XIII, *Urgellia* IV, 176.38).

I s'usà tota l'E. Mj. «Ixí de Roma ab set *saumers* d'aver que li devien sos parens, e donà a paubres», *VidesR.*, 150r1 (traduint «septem samarios» 440.5); «mulum meum brunum quem duco pro *saumerio*» a. 1258; «lo Sr. Rey lor deu haver un *saumer* per portar lurs armes» a. 1309, i quatre o cinc altres testimonis ross. del S. XIV (*InuLC*) (generalment per un animal, però 'puntal' algun cop, veg. *PUNTA*). El masculí restà en parlars de matís extrem occidental, i encara el veiem un cop en JRoig per a cavalcadura de càrre-